

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 475/2012-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. apríla v senáte zloženom z predsedu Juraja Horvátha, zo sudkyne Ivetty Macejkovej a sudcu Lajosa Mészároša v konaní o sťažnosti M. P., H., zastúpenej advokátom JUDr. Ing. P. P., T., ktorou namietala porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 11 P/6/2009, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 11 P/6/2009 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Piešťany **p r i k a z u j e** v konaní vedenom pod sp. zn. 11 P/6/2009 **k o n ať** bez zbytočných prietahov.

3. M. P. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré je Okresný súd Piešťany povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. M. P. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 489 € (slovom štyristoosemdesiatdeväť eur), ktorú je Okresný súd Piešťany povinný zaplatiť na účet jej právneho zástupcu JUDr. Ing. P. P., T., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. septembra 2012 doručená sťažnosť M. P., H. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 P/6/2009.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka podala 10. júla 2009 na okresnom súde návrh na určenie výživného a úpravu práv a povinností k maloletému dieťaťu, S. T., proti otcovi maloletého (ďalej len „odporca“). Sťažovateľka sa v konaní domáha zverenia maloletého dieťaťa do svojej opaterky a určenia výživného na maloleté dieťa od odporcu vo výške 250 € mesačne.

Sťažovateľka v sťažnosti ďalej uvádza: „... v súčasnosti prebieha konanie v predmetnej veci, bez zavinenia sťažovateľky, už viac než 3 roky.

... v uvedenej veci podala Sťažovateľka dňa 2. 8. 2010 návrh na nariadenie predbežného opatrenia, a to vzhľadom na skutočnosť, že Odporca v tom čase poukazoval na maloletého syna peňažnú čiastku iba vo výške 60,- EUR, čo nepokrývalo ani polovicu z nákladov, ktoré musela Sťažovateľka na maloletého syna vynakladať. Súd v konaní

č. 9 P 56/2010 dňa 18. 8. 2010 návrh na nariadenie predbežného opatrenia ako neodôvodnený zamietol s odôvodnením - majúc na pamäti, že je potrebné v čo najkratšej dobe rozhodnúť vo veci samej o úprave práv a povinností rodičov k mal. dieťaťu...

... posledné pojednávanie v predmetnej veci sa konalo dňa 11. 9. 2012 s odstupom viac než 1 roka od predchádzajúceho pojednávania !!! Na tomto pojednávaní nebolo vo veci rozhodnuté, naopak, bolo odročené na neurčito! V tomto kontexte uvádzame, že celkovo sa až do dňa podania tejto sťažnosti konali vo veci počas troch rokov celkovo len tri pojednávania (nepočítajúc pojednávanie zo dňa 13. 10. 2010 odročené na neurčito z dôvodu PN zákonnej sudkyne), t. j. zo dňa 14. 9. 2009, 15. 6. 2011 a 11. 9. 2012 - všetky odročené na neurčito, a to bez akéhokoľvek znaleckého či iného rozsiahlejšieho dokazovania, ktoré by prípadne ospravedlnilo veľký časový odstup medzi jednotlivými pojednávaniami.

... negatívne dôsledky nerozhodnutia súdu vo veci samej znáša predovšetkým maloletý syn, ktorý značne trpí nedostatkom zdrojov potrebných k jeho riadnemu materiálnemu zabezpečeniu, a ktorý by tieto následky nemusel znášať, ak by súd rozhodol vo veci samej v zákonnej lehote. V tejto súvislosti máme za to, že je nado všetku pochybnosť nanajvýš potrebné, aby súd poskytol Sťažovateľke, resp. jej synovi, právnu ochranu a rozhodol v merite veci bez zbytočného odkladu.

... Sťažovateľka už v minulosti v priebehu Konania čelila viackrát nečinnosti Okresného súdu Piešťany, ktoré sa snažila riešiť urgenciami, najmä nie však len, zo dňa 21. 11. 2011 a 29. 11. 2010, ktoré vyústili do podania sťažnosti predsedníčke Okresného súdu Piešťany zo dňa 2. 4. 2012.“

3. Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že podala predsedníčke okresného súdu v zmysle § 62 a nasledujúcich zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov sťažnosť datovanú 2. apríla 2012 pre porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Predsedníčka okresného súdu na sťažnosť odpovedala podaním zo 4. júla 2012, pričom uznala sťažnosť na prietahy v konaní za opodstatnenú.

V tejto súvislosti sťažovateľka uviedla: „Už v upovedomení o spôsobe vybavenia sťažnosti zo dňa 4. 7. 2012 dospela predsedníčka súdu k záveru, že v Konaní dochádza

k pried'ahom, za ktoré sa ospravedlnila. I napriek prísľubu predsedníčky súdu nad riadnym dozorom priebehu Konania však zákonná sudkyňa na pojednávaní dňa 11. 9. 2012 odročila pojednávanie na neurčito!, čím opätovne uviedla Sťažovateľku do stavu výraznej právnej neistoty a obavy ohľadom konečného termínu vydania rozhodnutia vo veci samej.“

4. Podľa sťažovateľky všetky doterajšie úkony okresného súdu v kontexte uplynulých rokov nepostačujú na vyvodenie záveru, že okresný súd koná a konal bez zbytočných pried'ahov, a vyjadrila presvedčenie, že po právnej stránke nie je predmetná vec nijako mimoriadne náročná a neštandardná.

Sťažovateľka poukázala na skutočnosť, že „v dôsledku absencie rozhodnutia súdu v merite veci za obdobie viac než troch rokov utrpela značnú nemajetkovú ujmu v podobe troch rokov pretrvávajúcej právnej neistoty a rovnako tak aj v podobe zlého psychického stavu a útrap spojených s vedomím nedostatku peňažných prostriedkov na výživu svojho maloletého syna a ktorých získanie v podobe výživného žiada v Konaní od pasívneho Odporcu“.

5. Na základe uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo pani M. P. na prerokovanie veci bez zbytočných pried'ahov zaručené podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky bolo postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 11P/6/2009 porušené.

2.Okresnému súdu Piešťany sa prikazuje, aby bola vec č. 11 P/6/2009 čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.“

Sťažovateľka v petite svojej sťažnosti žiadala priznať aj primerané finančné zadosťučinenie a náhradu trov konania.

6. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 475/2012-21 zo 7. novembra 2012 prijal sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie.

7. Ústavný súd po prijatí sťažnosti vyzval predsedníčku okresného súdu, aby sa vyjadрила k prijatej sťažnosti ako aj k tomu, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

8. *Predsedníčka okresného súdu na výzvu ústavného súdu reagovala podaním zo 16. januára 2013, doručeným ústavnému súdu 24. januára 2013, v ktorom uviedla rozpis procesných úkonov vo veci a poukázala na obdobia práceneschopnosti a čerpania dovolenky zákonných sudkýň. Zároveň upozornila na dve obdobia v konaní, kedy podľa jej tvrdenia nemohlo byť konané pre nesúčinnosť sťažovateľky: „Týka sa to obdobia po pojednávaní dňa 14. 9. 2009, kedy súd uložil matke, aby súdu doručila presnú špecifikáciu nákladov na maloleté dieťa, pričom matka súdu danú špecifikáciu doručila až po urgencii súdu z 8. 1 2010, a to dňa 27. 1. 2010. V druhom prípade sa matka s otcom zúčastnila v októbri 2012 psychologického poradenstva, pričom obaja rodičia súhlasili so spoločnou konzultáciou smerujúcou k dohode medzi nimi, na ktorú sa však dostavil len otec, matka sa bez ospravedlnenia nedostavila, preto psychologička nevedela zaujať objektívne stanovisko, čo si môže v konaní vyžiadať potrebu pribrať znalca...“*

Predsedníčka okresného súdu v závere podania zo 16. januára 2013 uviedla, že netrvá na ústnom pojednávaní pred ústavným súdom.

9. Sťažovateľka na podanie okresného súdu reagovala vyjadrením z 19. februára 2013, v ktorom uviedla:

„Na tomto mieste odmietame tvrdenie Prvostupňového súdu, že Sťažovateľka svojim konaním akokoľvek spôsobilá prietahy v konaní tým, že nepredložila Prvostupňovému súdu špecifikáciu nákladov na dieťa... Sťažovateľka priamo na pojednávaní dňa 14. 9. 2009 predložila Prvostupňovému súdu relevantnú Špecifikáciu nákladov na dieťa, o čom svedčí aj zápisnica z tohto pojednávania, kde sa na strane 2 uvádza, že Sťažovateľka predložila súdu okrem iného tabuľku nákladov, náklady v jednotlivých mesiacoch, pokladničné doklady - hygienické potreby, výživu pre maloletého, ergo podklady preukazujúce práve súdom žiadané náklady na maloleté dieťa. Tieto podklady sa nachádzajú v súdnom spise...“

Sťažovateľka dáva do pozornosti, že v súvislosti s nadchádzajúcou spoločnou konzultáciou ju nikto v tejto veci akokoľvek nekontaktoval, neupovedomil, nepredvonal,

a ani akokoľvek inak neinformoval hoci Sťažovateľka vytyčenie termínu konzultácie veľmi očakávala a sama sa aktívne o toto stretnutie zaujímalala, no bezvýsledne. Poukazujeme na skutočnosť, že Sťažovateľka sa o uskutočnenom stretnutí dozvedela až z vyjadrenia Prvostupňového súdu v rámci tohto konania.“

V tomto vyjadrení si sťažovateľka uplatnila náhradu trov právneho zastúpenia za ďalší úkon právnej pomoci nad rámec pôvodného petitu. Sťažovateľka uviedla, že súhlasí s rozhodnutím ústavného súdu bez nariadenia pojednávania.

10. Ústavný súd upustil so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

11. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

12. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

13. Podľa čl. 131 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy v trojčlenných senátoch. Senát sa uznáša nadpolovičnou väčšinou svojich členov.

14. Podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde od ústneho pojednávania môže ústavný súd so súhlasom účastníkov konania upustiť, ak od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

15. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

16. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, v náleze vysloví, ktoré základné právo alebo sloboda a ktoré ustanovenie ústavy, ústavného zákona alebo medzinárodnej zmluvy sa porušili, a akým právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom sa základné právo alebo sloboda porušili.

Podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil svojou nečinnosťou, vo veci konal podľa osobitných predpisov.

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

17. Podľa § 176 ods. 3 prvej vety Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) ak zákon neustanovuje inak, vo veciach starostlivosti súdu o maloletých rozhodne súd bez zbytočného odkladu, najneskôr do šiestich mesiacov odo dňa začatia konania.

18. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

19. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 305/2010). Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 OSP, ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

20. Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

21. Zo spisu okresného súdu vyplývajú tieto rozhodné skutočnosti:

- 13. júl 2009 – bol podaný návrh sťažovateľky vo veci starostlivosti o maloletého (zverenie maloletého do výchovy a opateru matky a určenie výživného),
- 18. august 2009 – okresný súd žiadal o informácie o zárobku otca pre určenie vyživovacej povinnosti,
- 19. august 2009 – bolo vydané uznesenie okresného súdu o ustanovení Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v P. za zástupcu maloletého,

- 19. august 2009 –okresný súd žiadal o podanie správy o povesti a bytových pomeroch sťažovateľky a odporcu,
- 28. august 2009 – okresnému súdu bola zaslaná správa Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v P.,
- 14. september 2009 – konalo sa pojednávanie,
- 8. január 2010 –okresný súd vyzval sťažovateľku na doloženie špecifikácie nákladov na maloletého,
- 27. apríl 2010 –okresný súd uznesením uložil povinnosť rodičom maloletého navštíviť referát poradensko-psychologických služieb,
- 5. júna 2010 – okresnému súdu bola doručená žiadosť sťažovateľky o urýchlenie rozhodnutia vo veci,
- 2. august 2010 – okresnému súdu bola doručená žiadosť sťažovateľky o predbežné zverenie maloletého do jej starostlivosti,
- 20. august 2010 – okresný súd žiadal príslušné orgány a zamestnávateľa o informácie o zárobkoch rodičov,
- 10. september 2010 – okresný súd vydal uznesenie sp. zn. 9 P/56/2010, ktorým návrh sťažovateľky na nariadenie predbežného opatrenia zamietol,
- 13. október 2010 – nariadené pojednávanie bolo odročené z dôvodu PN zákonnej sudkyne,
- 29. novembra 2010 – okresnému súdu bola doručená žiadosť sťažovateľky o nariadenie pojednávania,
- 18. január 2011 – okresný súd žiadal príslušné orgány a zamestnávateľa o informácie o zárobku otca,
- 13. január 2011 - okresný súd žiadal príslušné orgány a zamestnávateľa o informácie o zárobku matky, o zistenie poberania dôchodku a štátnych sociálnych dávok rodičmi,
- 14. február 2011 –Sociálna poisťovňa zaslala oznámenie o nevyplácaní dávok sociálneho poistenia rodičom,
- 7. marec 2011 – pojednávanie bolo odročené z dôvodu neprítomnosti zákonnej sudkyne,
- 10. marca 2011 –sťažovateľka podala sťažnosť na prietáhy v konaní,
- 29. marec 2011 – sťažovateľka bola upovedomená zo strany okresného súdu o spôsobe vybavenia sťažnosti na prietáhy v konaní,

- 27. apríl 2011 – okresný súd žiadal príslušné orgány a zamestnávateľa o informácie o zárobku otca,
- 7. apríl 2011 – psychologické vyšetrenie,
- 15. jún 2011 – konalo sa pojednávanie,
- 12. október 2011 – okresný súd žiadal príslušné orgány a zamestnávateľa o informácie o zárobku rodičov,
- 21. november 2011 – sťažovateľka požiadala o nariadenie pojednávania,
- 13. jún 2012 – okresný súd žiadal príslušné orgány a zamestnávateľa o informáciu o pracovnom pomere otca, o poberaní rodinných prídavkov, rodičovských príspevkov, sociálnych či nemocenských dávok rodičmi,
- 11. september 2012 – konalo sa pojednávanie,
- 13. september 2012 – okresný súd vydal uznesenie o uložení povinnosti rodičom maloletého navštíviť referát poradensko-psychologických služieb,
- 10. december 2012 – okresnému súdu bola zaslaná psychologická správa,
- 4. február 2013 – pojednávanie bolo odročené z dôvodu na strane zákonnej sudkyne.

22. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02) zohľadňoval tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníkov súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

22.1 Pokiaľ ide o kritérium zložitost' veci, predmetom konania na okresnom súde je rozhodovanie o návrhu sťažovateľky na určenie výživného a úpravu práv a povinností k maloletému dieťaťu. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že rozhodovanie tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej agendy okresných súdov, v rámci ktorej existuje ustálená judikatúra obsahujúca aj metodiku postupu všeobecných súdov, a preto nemožno považovať vec sťažovateľky za právne zložitú. Z hľadiska povahy veci ústavný súd zdôrazňuje, že

vo veciach, v ktorých sa rozhoduje o výživnom, resp. sa vymáha výživné pre maloleté dieťa, ide o existenčné veci v rámci agendy starostlivosti súdu o maloletých, ktoré vyžadujú zo strany všeobecných súdov mimoriadnu pozornosť. Tejto skutočnosti zodpovedá aj § 176 ods. 3 OSP, ktorý ukladá súdom vo veciach starostlivosti o maloletých rozhodnúť bez zbytočného odkladu, najneskôr do šiestich mesiacov.

22.2 Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúmanom konaní, ústavný súd zo spisu okresného súdu zistil, že sťažovateľka opakovane predkladala konajúcemu súdu prehľad a špecifikáciu svojich nákladov starostlivosti o maloletého (tieto sú súčasťou spisu okresného súdu) a aj na výzvu okresného súdu na predloženie špecifikácie z 8. januára 2010 sťažovateľka bez zbytočného meškania reagovala. Vo vzťahu k druhému tvrdeniu odporcu o tom, že sa sťažovateľka nedostavila na spoločnú konzultáciu u psychologičky, sťažovateľka uviedla, že nebola na túto konzultáciu prizvaná ani o nej nebola žiadnym spôsobom upovedomená. Aj keď tvrdenie sťažovateľky nie je možné na základe spisu okresného súdu ani vyvrátiť, ani potvrdiť, ústavný súd v tejto súvislosti zdôrazňuje skutočnosť, že sťažovateľka bola počas celého konania okresného súdu vo veci aktívna, na výzvy okresného súdu reagovala, sama okresný súd trikrát žiadala o nariadenie pojednávania a rozhodnutie vo veci, navrhla, aby súd vo veci rozhodol nariadením predbežného opatrenia. Na tomto základe ústavný súd konštatuje, že sťažovateľke nemožno pripísať na ťarchu stav, v akom sa nachádzalo napadnuté konanie v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu.

22.3 Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže dôjsť nielen neodôvodnenou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania v primeranom čase (m. m. napr. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08, IV. ÚS 68/2012).

Zo spisu okresného súdu ústavný súd zistil, že okresný súd bol nečinný v období od 20. septembra 2010, keď mu bola doručená psychologická správa z psychologických konzultácií rodičov, až do 27. apríla 2011, keď bolo vo veci nariadené pojednávanie

(7 mesiacov, v tomto období bolo pojednávanie dvakrát odročené z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne, toto obdobie nečinnosti bolo prerušené len opakovanými dožiadaniami týkajúcimi sa okresného súdu príjmov otca a matky maloletého dieťaťa), a v období od októbra 2011, keď okresný súd opätovne dožiadal informácie o príjmoch sťažovateľky a odporcu, až do 13. júna 2012, keď bolo vo veci nariadené pojednávanie (7 mesiacov). Okrem týchto období nečinnosti možno postup okresného súdu označiť aj ako neefektívny. Okresný súd opakovane dožadoval príslušné orgány na dokladovanie výšky príjmov sťažovateľky a odporcu, za celé obdobie nenariadil znalecké dokazovanie vo veci a ani nedospel k záveru o potrebe znaleckého dokazovania, pričom ani s odstupom troch rokov od začatia konania vo veci meritórne nerozhodol, čo vzhľadom na povahu veci sťažovateľky, ktorá vyžaduje mimoriadnu starostlivosť, nemožno považovať z ústavného hľadiska za akceptovateľné.

Sťažnosť sťažovateľky na prieťahy v konaní považovala v zmysle svojho upovedomenia o vybavení sťažnosti zo 4. júla 2012 za dôvodnú aj predsedníčka okresného súdu. Predsedníčka okresného súdu prieťahy v konaní ospravedlňovala množstvom vecí zákonnej sudkyne a vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti zo 16. januára 2013 aj dlhšími obdobiami práceneschopnosti a čerpaním dovolenky zákonnými sudkyňami vo veci. V tejto súvislosti však ústavný súd zdôrazňuje, že doterajšia judikatúra ústavného súdu v tomto smere formulovala stanovisko, podľa ktorého otázka množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným prieťahom v konaní (III. ÚS 14/00), argumenty okresného súdu súvisiace s veľkým nápadom vecí a nedostatočným personálnym obsadením okresného súdu preto ústavný súd akceptovať nemohol.

S ohľadom na uvedené závery a tiež s prihliadnutím na predmet konania a tomu zodpovedajúcu lehotu 6 mesiacov limitujúcu rozhodovanie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých podľa § 176 ods. 3 OSP nemožno doterajšiu dobu konania vedeného pred okresným súdom považovať za ústavne akceptovateľnú vo vzťahu k základnému právu zaručenému čl. 48 ods. 2 ústavy.

23. Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu v bode 1.

24. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke ústavný súd vo výroku tohto nálezu v bode 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietahov.

25. Sťažovateľka sa domáhala priznania primeraného finančného zadosťučinenia. Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľku. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať sťažovateľke aj finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľky, najmä vzhľadom na celkové trvanie napadnutého konania v spojení s predmetom sporu, ktorým je starostlivosť o maloletých, považuje za primerané v sume 3 000 €.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

26. Sťažovateľka si uplatnila náhradu trov konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, spísanie sťažnosti, vyjadrenie) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 14 ods. 1 písm. a) a b) a § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Odmena za dva úkony právnej služby v roku 2012 predstavuje sumu 2 x 127,16 € a režijný paušál 2 x 7,63 €, odmena za jeden úkon právnej služby v roku 2013 predstavuje sumu 130,16 € a režijný paušál 7,81 €. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní úhrady trov konania priznal úspešnej sťažovateľke úhradu trov konania vo výške 407,55 € plus DPH, t. j. v celkovej výške 489 €.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľkou rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto nálezu.

27. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. apríla 2013